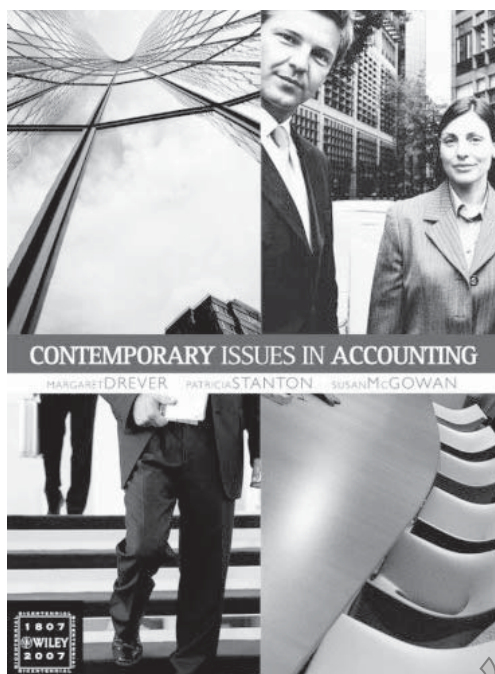

Contemporary Issues in Accounting

ผู้เขียน : Margaret Drever, Patricia Stanton and Susan McGowan
with contributions from Jean Raar, Stella Sofocleous and
Tom Pavlic

สำนักพิมพ์ : John Wiley & Sons Australia. Ltd. (2007)

จากความสัมพันธ์ของสังคมโลกธุรกิจในปัจจุบัน การศึกษาด้านบัญชีต้องกระตุ้นให้นักศึกษาทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในประเด็นปัญหาแต่ละเรื่องเพื่อเตรียมรับมือกับมาตรฐานการบัญชีและแนวทางปฏิบัติที่มีการพัฒนาและกำหนดออกใหม่อย่างต่อเนื่อง หนังสือ (หรือจะเรียกว่าตำรา) เล่มนี้พยายามนำเอาทฤษฎีและงานวิจัยทางด้านการบัญชีมานำเสนอในบริบทของประเด็นร่วมสมัยทางด้านการบัญชีการเงิน โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษา (คาดว่าในระดับปริญญาตรี) เพื่อเป็นการขยายโลกทัศน์ให้มองมุมต่างในหลากหลายเรื่องราวที่เข้ามาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการทำงานของนักบัญชีทุกคน

ตำราเล่มนี้ทั้งหมด 12 บทครอบคลุมเริ่มตั้งแต่การแนะนำเรื่องทฤษฎีบัญชีในบทที่ 1 ตามด้วยแนวคิดแม่บททางการบัญชีในบทที่ 2 ต่อด้วยเรื่องการกำหนดมาตรฐานการบัญชี ปัญหาในการวัดมูลค่าและการเปิดเผยข้อมูลการกำกับดูแลกิจการ (corporate governance) การบัญชีด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม การบัญชีนานาชาติ การวิจัยด้านตลาดทุนในแวดวงบัญชี การบัญชีสำหรับ SME ความรับผิดชอบทางวิชาชีพ และจบท้ายด้วยทิศทางในอนาคตของการบัญชี ซึ่งเห็นได้ชัดว่ามีประเด็นร่วมสมัยหลายประเด็นที่น่าสนใจติดตาม

อาจกล่าวได้ว่าตำราเล่มนี้เป็นตำราแนวทดลอง โดยผู้เขียนทั้งสามคนและผู้เขียนสมทบอีกสามคนได้พยายามอย่างเต็มที่ในการผสมผสานทั้งหัวข้อเรื่องปกติ และหัวข้อเรื่องสมัยใหม่รวมเข้าไว้ด้วยกัน ก่อนเริ่มเรื่องแต่ละบทนักศึกษาจะได้พบแผนภูมิในลักษณะ mind maps ที่ผู้เขียนสื่อให้เห็นภาพรวมของเนื้อหาในแต่ละบท มีกรณีศึกษาแทรกเป็นระยะพร้อมคำอธิบายคำศัพท์ที่สำคัญ นอกจากนั้นยังมีกรณีศึกษาที่เป็นประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการบัญชีนานาชาติประกอบเพื่อให้เข้าใจถึงมิติของการบริหารต่างวัฒนธรรมอันนำไปสู่กระบวนการสมานฉันท์ทางการบัญชี (accounting harmonization) ในบรรดา นอกจากนี้ท้ายบทแต่ละบทยังมี recommended readings and websites ที่เป็นประโยชน์และสะดวกแก่การค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมโดยผู้อ่านเองอีกด้วย

บทที่มีความโดดเด่นบทหนึ่งในเล่มคือการบัญชีสำหรับ SME ซึ่งเริ่มปูพื้นฐานข้อมูลในหลายประเทศในหลายภาคธุรกิจ ซึ่งพบว่าธุรกิจลักษณะ SME มีความสำคัญและกระจายตัวในภาคการเกษตรค่อนข้างเป็นส่วนใหญ่ (ข้อมูลจากด้านยุโรป) จากนั้นจึงหยิบยกเอามาตรฐานการบัญชีเฉพาะบางเรื่องที่เป็นประเด็นปัญหามาอภิปราย อาทิเช่น การบัญชีเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงิน เรื่องภาษีเงินได้ เงินการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ เป็นต้น ในท้ายกรณีประเด็นทางการบัญชีเรื่องการรายงานและการวัดมูลค่าเป็นการสร้างภาระให้แก่ SME เป็นอันมาก

เรื่องหนึ่งที่ถือเป็นประเด็นร่วมสมัย และผู้เขียนได้หยิบยกมากล่าวถึงคือกระบวนการกำหนดมาตรฐานการบัญชีเปรียบเทียบระหว่าง rule-based standards กับ principles-based standards นักศึกษาอาจได้มีความเข้าใจว่ากระบวนการทางการเมืองเข้ามามีบทบาทอย่างไรในการออกมาตรฐานการบัญชีแต่ละประเทศ ในบางหนึ่งนักบัญชีในฐานะวิชาชีพต้องการกำกับดูแลกันเองภายใน แต่จากวิกฤตการณ์การล่มสลายของบริษัทมหาชนจำนวนหนึ่งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจากตลาดจบจนปัจจุบันมีผลทำให้การเข้ามาแทรกแซงโดยหน่วยงานภายนอกวิชาชีพบัญชี ที่เรียกว่า regulation เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยาก จึงเป็นคำถามที่ต้องหาทางออกกันในอนาคตว่าเราจะทำอย่างไรต่อไป

สำหรับนักศึกษาหรือผู้อ่านที่ไม่คุ้นเคยกับงานวิจัยทางด้านตลาดทุนในแวดวงบัญชีควรอ่านบทที่ 9 ประกอบเสริมความเข้าใจ บทนี้เริ่มต้นจากการอธิบายบทบาทของงานวิจัยเรื่องนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวเลขทางบัญชีที่รายงานกับการเคลื่อนไหวของราคาหลักทรัพย์ แนะนำผลจากการวิจัยในหลายสิบปีที่ผ่านมาว่ามีข้อสรุปอย่างไรบ้าง อย่างหนึ่งที่น่าสนใจก็นักบัญชีสบายใจคือความสำคัญของหลักการบัญชีเรื่องเกณฑ์คงค้างเมื่อเทียบกับข้อมูลจากกระแสเงินสดยังปรากฏให้เห็นในงานวิจัยหลายๆ งานด้วยกัน บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมถึงผู้สอบบัญชี นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ ผู้บริหารกิจการในตลาดทุนได้นำมากล่าวไว้อย่างครบถ้วน บทนี้จบท้ายด้วยการแนะนำเรื่องการเงินเชิงพฤติกรรม (ดู book review ฉบับที่แล้วที่ได้แนะนำหนังสือเรื่อง Behavioral Corporate Finance) ตลอดจนงานวิจัยการบัญชีเชิงพฤติกรรมที่เริ่มได้รับความสนใจจากนักวิชาการในการทำวิจัยด้านนี้มากขึ้นตามลำดับ

เนื้อหาเกี่ยวกับการบัญชีสำหรับการรายงานด้านสังคม และสิ่งแวดล้อมที่กำลังเป็นที่ตื่นตัวในหลายธุรกิจปรากฏอยู่ในสองบทด้วยกัน (บทที่ 7 และ 12) ในบทที่ 7 มีการแยกความแตกต่างระหว่าง eco-justice และ eco-efficiency โดยที่แนวคิดด้าน eco-justice ค่อนข้างเน้นไป

ที่ผลกระทบในระยะยาวและสัมพันธ์กับการพัฒนาที่ยั่งยืน ในขณะที่ eco-efficiency เป็นการมุ่งเน้นในกิจกรรมของธุรกิจที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระยะสั้นมากกว่า

บทสุดท้ายของเล่มวาดภาพให้เห็นถึงแนวโน้มทิศทางการบัญชีในอนาคต สรุปความว่าให้มองย้อนกลับไปยังประวัติศาสตร์การบัญชีเพื่อดูวิวัฒนาการที่ผ่านมาเพื่อจะได้คาดการณ์ถึงสิ่งที่กำลังจะตามมาได้ เช่น ความพยายามของหน่วยงานที่กำหนดมาตรฐานมุ่งไปที่การมีมาตรฐานการบัญชีเดียวกันทั่วโลก พร้อมกันนั้นการรายงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม และการวัดมูลค่าสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาดำเนินการต่อไป ดูเหมือนว่าการบัญชีกำลังมุ่งหน้าไปยังสองทิศทางที่ต่างกัน ด้านหนึ่งบทบาทของผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายและบัญชีมีความเฉพาะทางและจะจางแคบมากขึ้น แต่ในอีกด้านหนึ่งความรู้ทั่วไปของนักบัญชีจะต้อง

หลากหลายและต้องการทักษะหลายประการในอีกด้านมากขึ้น จุดอ่อนคือนักบัญชีรุ่นใหม่จะขาดความเข้าใจในภาพรวมว่าบัญชีต่างๆ เกี่ยวเนื่องโยงใยสัมพันธ์กับธุรกิจ ในเชิงกลยุทธ์และการตัดสินใจอย่างไร

โดยสรุปขอแนะนำหนังสือเล่มนี้สำหรับผู้อ่านที่ต้องการใช้เป็นหนังสืออ้างอิงประกอบในการสอนวิชาสัมมนาการบัญชีการเงินระดับปริญญาตรีปีสุดท้าย และเป็นหนังสืออ่านประกอบสำหรับนักศึกษาปีแรกในระดับปริญญาโททางด้านบัญชี รวมทั้งเหมาะสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีทั่วไปที่มีความสนใจติดตามความก้าวหน้าในแวดวงการบัญชี รับรองว่าจะได้ประโยชน์ด้านเนื้อหาอย่างแน่นอนไม่เคยทราบมาก่อน และมีแง่มุมที่น่าสนใจสามารถนำไปขบคิดต่อเพื่อขยายโลกทัศน์ของทุกคน